

pori; Byzantinci, Turci i Nihilisti s poslednjimi »Nihilisti«, ne umem. V »Galeriji« slika izdajatelj dve ličnosti pravaške stranke: drja Šandorja Breščenskega in Evgenija Kumičića. Slednjič razpravlja v »Listku« o različnih stvareh.

Časopis priporočamo onim, ki se hočejo поблиže seznaniti s težnjami čiste pravaške stranke hrvaške.

R. Perušek.

»Vienac«. Uredništvo »Vienca«, tega najstarejšega hrvaškega beletrističnega lista, ki ga je dozdaj izdajala »Matica Hrvatska«, sta prevzela z novim letom znana slovstvenika hrvaška gg. Ksaver Šandor Gjalski in dr. M. Dežman-Ivanov. Dosedanje številke, ki so izšle pod novim uredništvom, se reprezentujejo v vsakem oziru prav ugodno. List bode prinašal zdaj poleg navadnih ilustracij tudi umetniške priloge v barvotisku. Razen tega ima »Vienac« prilogo, v kateri bodo izhajala v prevodu najznamenitejša dela moderne literature. Cena listu je ostala stara. Upravo je prevzela »Dionička tiskara« v Zagrebu. Uredništvo se nahaja v Dalmatinski ulici br. 13.

»Luč«. Kakor se nam javlja, začne z dnem 1. marca t. l. izhajati v tiskarni Janka Dujaka v Sisku nova književna smotra »Luč« s prilogama »Djevojačko srce« in »Gospojinsko ogledalo«. Iziti ima vsakega četrtertletja po en zvezek. Izdavatelj in urednik smotre bo g. Šandor Lovašen. Naročnina znaša za celo leto 8 K, posamezni zvezki stanejo 2 K.

Българска събирка, мѣсячно списание за книжнина, исторически и общественни знания. — V Sofiji izhaja letos že deseto leto ta literarno-znanstvena revija, ki jo urejuje St. Bobčev. Med njenimi leposlovnimi sotrudniki se odlikujejo Kir. Hristov, Iv. Arnaudov, Iv. Vazov; seveda odmeva v prošlem letu v njih pesmih šipčenska slavnost. Smotra dela v dodatku reklamo za ruske liste, n. pr. za »Njivo« in za ruska leposlovna ter tudi znanstvena dela; v »letopisu« sledi za Bolgarijo na prvem mestu Rusija. Vse to kaže, kako blizu je Bolgarom Rusija.

Dr. Fran Ilešič.

»Slavjanski vek« je prinesel v svoji 60. številki sliko in životopis gospoda dr. Ljudevita Jenka, ustanovitelja in predsednika »Ruskega kružka« v Ljubljani. Spominja pa se tudi zaslug gospe Terezine dr. Jenkove za ustanovitve »Ruskih kružkov«, katerih imamo zdaj petero, in sicer razen v Ljubljani še v Idriji, v Celju, v Trstu in v Gorici. V ravno tisti številki »Slavjanskega veka« nahajamo prevod Blaž Potočnikove pesmi »Kdor ima srce« in Cegnarjeve »Rojakom«. Prevod je oskrbel N. Novič.

»Slovanski Obzor«. V Pragi je začel izhajati pod navedenim naslovom nov tednik, ki ima približno tisti smoter kakor »Slovanský Přehled«. Izdavatelj in urednik je g. Jaroslav Rozvoda. List stane za celo leto 20 K, za pol leta 10 K, za četrtert leta 5 K. Posamezne številke se dobivajo po 50 h. Redakcija in administracija: Praga, Reznická ul. č. 1a. (parter).

Splošni pregled

Jaroslav Vrchlický, ta čudovito plodoviti, svetovnoznani pesnik češki je praznoval dne 16. februarja svoj petdeseti rojstni dan. Čehi so se primerno spominjali tega dne, a spominjali so se ga spoštljivo tudi drugi narodi, da, celo

Čehom vsekdar sovražni Nemci. »Ljubljanski Zvon« je prinesel že lansko leto iz izbornega peresa g. Jana Vobornika temeljito študijo o Vrchlickem, na katero opozarjamo ob tem pomenljivem jubileju.

Naj bi ohranilo nebo našim bratom Čehom in nam vsem, ki smo ponosni na velikega slovanskega genija, še mnogo let tega pesnika-prvaka!

Slovenija se klanja Ljubljani, nova alegorična slika naše sedaj v Sarajevu nastanjene slikarice Ivane Kobilčeve. Umetnica, ki je pred nekaj leti za mestni dom naslikala krasno dovršen portret biskupa Strossmayerja, je izdelala sedaj po naročilu ljubljanskega mestnega sveta s podporo istega mecenata za magistratno posvetovalnico namenjeno alegorijo. Podoba je jako prikupljivo izvršena. Kar pa krasno delo naše umetnice posebno odlikuje, je to, da je vse na sliki pristno domače; umerjena polnoudnost in brdka lepota, družeca se z zdravo zastavnostjo, sami krepkostni slovenski tipi, primerni predstavitelji skromnega a zdravega slovenskega naroda.

Obširnejše strokovno poročilo priobčimo, ko bo slika postavljena na svojem pristojnem motrišču.

Novi dopisujoči člani imperatorske ruske akademije v Peterburgu V zadnji seji te akademije so bili izvoljeni za dopisujoče člane naš rojak, profesor slavistike na graškem vseučilišču, dr. K. Štrekelj, dalje prof. zagrebškega vseučilišča dr. Milivoj Šrepel in izredni prof. dunajskega vseučilišča, dr. Milan Rešetar.

Leonid Andrejev. Hitro za Maksimom Gorkim, pisateljem ruskih »bosjakov«, ki si je v tako kratkem času zadobil svetovno slavo, se je v ruski literaturi pojavil nov pripovednik, Leonid Andrejev, ki je skoro še hitreje nego Gorkij opozoril nase tudi inozemstvo. Pred letom dni je bil še čisto nepoznan žurnalista, a danes ga imajo za najnadarjenejšega mladih ruskih pisateljev in njegove povesti se prodajajo na deset tisoče.

V nobeni drugi deželi ne hrepene tako po novem literarnem talentu kakor v Rusiji. Kar koprne po njem, ker ima vsak talent poleg svoje umetniške naloge izpolnjevati še drugo važno misijo. Kjer je vse duševno gibanje pod morečim pritiskom, tam velja talent kot edini zastopnik svobodnega mišljenja. V produktih leposlovja si je potlačeni ruski duh ustvaril bojevito sredstvo, s katerim protestuje; pred tem orožjem se tresejo mogočniki, ker jim je zadal že marsikak udarec. Kaj je v tem pogledu v Rusiji mogoče, za to je Tolstoj živa priča, ta velikan, ki za duševni razvoj moderne Rusije morda še več pomeni nego enciklopedisti za Francijo, ker Tolstoj korenini močnejše nego ti v svojem narodu in deluje širše na ljudske mase.

V zadnjih dveh desetletjih je izvzemši Tolstega ta literarni protest, ki se je v petdesetih in šestdesetih letih minolega veka čul najmočnejše, polagoma utihnil. Talent je na videz v Rusiji izumrl; Gljeb Uspenskij je zapadel blaznosti, mnogo obetajoči Garšin je končal s samomorom, Korolenko se je umaknil na udobno žurnalistično polje, tenkočutni Čehov je bil za Ruse premalo tendenciozen. Čvrsti, kljubujoči protest se je našel zopet pri Gorkem, in sicer zveni pri njem polno in drzno, da se rado pozabi na vse male, zunanje pomanjkljivosti, ki so lastne proizvodom tega genijalnega pisatelja.

Leonid Andrejev je kakor Gorkij mojster novele in kratke povesti. Gorkij je tudi nanj vplival nemalo, dasi je v mnogih stvareh od njega popolnoma

različen. Motivom, ki jih Andrejev obdeluje, manjka one dražesti, ki se nahaja v snovi sami in ki je lastna Gorkemu. Ljudje, ki jih Andrejev opisuje, so prav vsakdanji, in situacije, v katerih nam jih predočuje, niso vedno originalne. Ali posebna dražest leži v načinu njegovega predstavljanja, v nadrobnem slikanju in fini psihološki analizi, ki kaže pravega pesnika in mojstra jezika.

Mračni motivi so Andreju posebno ljubi; skoro vsaka druga povest obdeluje problem smrti. On rad opisuje svoje sujete v mistični svetlobi. Posebno se javlja ta mistični element v skici »Molk«, ki je doslej ena najpopolnejših njegovih črtic, in ga kaže na vrhuncu originalnega ustvarjanja. — Iz življenja dijakov in dijakinj jemlje Andrejev posebno rad svoje snovi. Vendar poseza tudi v milieu meščanskega filistra in delavca. Vedno ve izreči svoje posebnosti v mameči obliki. Andrejev se je pokazal kot izviren, samonikel talent, ki se zna poglobiti v svoje snovi in ki ima čudovit dar za opazovanje in slikanje. Rusi upajo, da postane eden največjih ruskih pisateljev. Od njegovega nadaljnega razvoja je odvisno, v koliko se jim te nada izpolni.

C. G.

Novi ruski pripovedniki. V. Vensajev in Ivan Bunin sta dva nova ruska pisatelja, katerih imeni sta zadnji čas zasluli preko mej ruskega carstva.

Julij Verné, znameniti francoski romanopisec, je obhajal dne 10. februarja 75letni rojstni dan.

Nova drama Gorkega. V »Malem gledališču« v Berlinu so predstavljali nedavno novo dramo Gorkega: »Prenočišče« (»Na dnu«). Dasi »Prenočišče« ni drama v navadnem pomenu besede — Gorkij sam imenuje svoje delo »Prizore iz nižin življenja« — je napravila predstava vendar najgloblji vtisk in to na občinstvo, kateremu je rusko življenje docela tuje in neznano. Tu se je pokazala pač spet enkrat moč poezije! —k.

Kipar Rendić. Najnovejše delo hrvaškega kiparja Rendića je kip pisatelja Evgena Kumičića. Kip je izgotovljen v naravni velikosti. Razstavi se aprila meseca v Pragi.

Društvo čeških umetnikov »Manes«, ki je priredilo nedavno na Dunaju razstavo, o kateri je poročal »Zvon« natančneje na drugem mestu, je izdalo svoje izvestje. Tu se pritožujejo moderni slikarji češki, da ne najdejo doma nikake prijaznosti. Dočim je dosegla na Dunaju njih secesijska mer mnogo priznanja, jim doma tudi »Češka akademija za znanost in umetnost« odreka podporo. Kakor znano, izdaje društvo jako odličen umetniški list »Volne směry«.

—j—

»Društvo sv. Jeronima«, ki vrši v bratih Hrvatih tisto nalogo kakor »Družba sv. Mohorja« pri nas, je imelo za l. 1903. svoje glavno zborovanje dne 12. februarja. Iz dotičnega izvestja posnemljemo, da so dobili člani družbe lansko leto štiri knjige in da se jim obeta za letos ravno toliko knjig. Vseh članov je imela družba lani 15.878 — v primeri z »Družbo sv. Mohorja« jako malo! Če se vpošteva, da ima »Družba sv. Mohorja« med 120.000 koroškimi Slovenci, kjer so razmere skrajno neugodne in kjer se Slovenci v šoli v materinem jeziku niti čitati ne uče, nad 6000 udov, potem je pač naravnost neučevno, da »Društvo sv. Jeronima« bolje ne napreduje. Zdi se, da imajo oni, ki bi društvu lahko koristili, premalo vneme! Da se dosežejo taki uspehi,

kakor jih ima »Družba sv. Mohorja«, je treba pač tudi žrtev, in sicer velikih žrtev od posameznikov! Ljudstvo, kjer je zanemarjeno, kjer nima zmisla za napredek in prosveto, treba izpodbujati, treba bodriti. V tem oziru se ne sme strašiti nobenega truda! Ako prigovarjanje izpodleti devetkrat, desetič se morda posreči! In kjer je ljudem preveč plačati neznatno udnino, treba jo zanje tudi založiti! Polagoma začno potem uvidevati dobrote, ki jim jih donša čitanje knjig, in radi žrtvujejo naposled tiste novce. Tudi naše ljudstvo je bilo treba šele vzgajati. Naj bi se bratje Hrvatje učili enkrat pri nas, kakor se mi v drugih zadevah radi učimo pri njih! Kajti le tedaj bode hrvaškemu narodu eksistenca zagotovljena, ako bodo tudi nižji sloji njegovi docela prešinjeni od narodne zavesti. In potem šele, ko bode tudi priprosto ljudstvo z veseljem čitalo v materinem jeziku pisane knjige, zadobi tudi »Matica Hrvatska«, ki tako krasno procvita in katero bomo vedno stavili naši »Matici« v zgled, pravi pomen.

—i—

Novе češke opere. Zadnjič smo poročali o novih čeških operah. To poročilo nam je popolniti danes. Opero »Kupec benatsky«, katere besedilo je spisal Jaroslav Vrchlický, zлага I. B. Foerster v Hamburgu. Profesor H. Trneček pa izdeluje opero »Mastičkař, h kateri je tekst spisal znani kritik, prof. Ladislav Dolanský.

—j—

Rusko predavanje. Dne 5. februarja je predaval v »Ruskem kružku« pred številnim občinstvom gosp. Grigorij Andrejevič Iljinski o Gogolju. Razpravljal je zlasti o Gogoljevih odnošajih do drugih tedanjih književnikov, zlasti do Puškinovega kroga in do romantične struje.

Andrej Rovšek, znani podobar, je umrl pred kratkim v 68. letu svoje dobe v Gabrju pri Moravčah.

Dvestoletnica Peterburga. Zadnje tri dni letošnjega leta bodo obhajali v Rusiji na slovesen način dvestoletnico glavnega mesta Peterburga. Način, kako se namerava ta jubilej obhajati, je povsem vreden idej, ki so napotile Petra Velikega, da je zgradil novo prestolnico. Peterburžani nameravajo tem povodom zgraditi več krasnih poslopij, novo vseučilišče, veliko bolnico, mestno hišo in dvajset drugih šol. Stroški so proračunjeni na dvanajst milijonov rubljev.

—k.

O »Ljubljanskem Zvonu« se širijo zadnje čase razne neistinitosti, ki imajo menda vse en in isti vir in namen. Najprej se je trdilo, da »Ljubljanski Zvon« več izhajal ne bo. To je bila gola izmišljotina. Potem se je začela trositi vest, da so »Zvonu« odpadli vsi sotrudniki. Tudi to je bila neresnica, kakor svedočijo dejstva. A zdaj se pripoveduje »zaupno« okrog, da ima »Zvon« samo še 500 naročnikov. Baš taka laž, kajti »Zvon« ne čuti niti kake najmanjše konkurence! — Toliko se nam je videlo potrebno omeniti, da se ne poreče morda: »Qui tacet, consentue videtur«. Sicer pa se zaradi takih stvari prav nič ne razgrevamo.

